

Sovička

Lene Mayer-Skumanz / Salvatore Sciascia

Jan Kofroň (překlad)

Před dávnými časy, když ještě zvířata a lidé měli společnou řeč, bydlela v lese za devatero horami malá sovička. Ze šesti sourozenců byla nejmladší a jako poslední taky dutinu ve starém stromě opustila. Sůví tatínek a maminka ji učili, jak se lítá, jak chytat myši a jak okoušet dobra koupele ve sluneční záři. A pak jí řekli: „Jen se neboj sůvičko!

Podívej, tohle je svět!“ „A nejsem na to ještě moc malá?“, zeptala se sovička.

Tatínek s maminkou zaklapali zobáky a opatrně jí houkli do ouška:

„Na cestě tě bude opatrovat Velká Sova Všestvořitelka! A pravidla už znáš: Zvířátka k snědku zabíjej rychle, aby je to nebolelo, pak ti bude i lépe chutnat.

A raduj se z každého světýlka, i kdyby bylo jen tak malinké. A budeš-li chtít létat daleko...pak tedy pamatuj: Létání se učíme právě létáním, víc se k tomu nedá povědět.“

Sovička se trhaně rozhlédla na všechny strany, aby ještě jedenkrát dobře pohlédla na sůvího tatínka, maminku i na strom, který byl dosud jejím domovem, a pak na rozloučenou prskla, kvikla a vydala soví chraptivý zvuk.

Les za devíti horami byl velký a plný zvířat. Po chvílce létání našla sovička na jedné pasece skalnatý pahorek. Snesla se na výstupek porostlý mechem, mžourala očima směrem k nachylujícímu se sluníčku a radovala se. Pod ní na kameni, dosud vyhrátém od slunce se rozvalovala divoká kočka. Od čumáčku jí vzhůru, směrem k čelu, vybíhaly čtyři černé proužky. Tiše pohnula svým huňatým zatočeným ocasem, když zdvihla hlavu a pohlédla na sovičku. „Ha, sova! To mi přicházíš právě vhod. Pověz: Jak jen to mohla

Velká Kočka Všestvořitelka dopustit, aby tu byly kočky, které se dají ochočit?“

„Jakže, cóóhúú?“, vyrazila ze sebe sovička celá překvapena.

„Včera večer jsem si zaběhla tak daleko jako ještě nikdy – až k tomu potoku, který pádí z devatera hor dolů. A tam jsem viděla něco, co postavili lidé ze dřeva a kamenů, a kolem to vonělo po vykrmených husičkách a kachýnkách.

Já jsem ale byla zrovna sytá a tak jsem si to jen chtěla z dálky tak trochu prohlédnout...

Před tou stavbou seděl člověk, na klíně držel kočku a hladil ji. Nekousala a neškrábala, jen tak si předla. Mráz mi přeběhl po kožíšku. Nechat na sebe sahat – brrr!

Je tohle vůbec možné? Sovička se nahrbila, zakroutila hlavou a zavrňela: „Jakpak to mám vědět?“ Divoká kočka se napřímila, zakroucený ocas jí naběhl a naježil se.

Z očí jí vybleskl zelený a žlutý plamének.

„To se ptáš ty?“, vybuchla. „Vždyť ty jsi přece sova! A sovy jsou moudré a znají odpověď na všechny otázky, na které se svět ptá!“ „To jsem ale nevěděla“, vyhrkla sovička zděšeně. „Tak k čemu tu vůbec jsi?“, prskala divoká kočka. „Styd' se a už se koukej klidit!“

Sovička byla tak zmatená, že roztáhla křídla a byla ta tam.

Narazila na strom s vysokým kmenem a širokou korunou, která zářil v zapadajícím slunci. Sovička se usadila na té nejspodnější větvi a zkoušela přemýšlet.

Tu se od země zpod stromu ozvalo šustění těžkých křídel, hlasitě to zapraštělo, zatřepetala křídla a vedle sovičky náhle přistál páv. Větev se pod ním jen zahoupala. „Tak jsem to zase dokázal!“ vyštěkl nadurděně páv. „A to mám každý večer, než jdu spát takovéhle trápení a námahu! Proč jen nemohu lítat stejně tak dobře jako běhat? – Ááale, kdopak to tu dřepí? Poslyš, mrňousku, tenhle strom je MOJE ložnice!“

„Prosím za prominutí!“, chraptнула tiše sovička.

Páv protáhl své vznosné opeření a pravil posupně: „Nějaká sova... na to se dalo přijít už podle hlasu. To se mi opravdu hodí. Narovnal si svůj dlouhatánský plandavý ocas a svěsil ho kolmo dolů.

Pak pokračoval: „Měl bych na tebe otázku, která mi nedá pokoje: Pročpak Velký Páv Všestvořitel nestvořil pro našince dost obývacích stromů na spaní?“ „Jakže, jak?“, zafuněla sovička. „Vidíš přece jak dlouhý mám ocas,“ řekl páv. „Mohl bych na něm dělat přemety. Když ale chci jít spát, tak s ním mám trampoty. Pro mně se hodí jen stromy vysoké, takové, co mají vodorovné větve, vysoko nasazené. A těch je v tomto lese jen málo!“ „Máš přece právě ten, který je tady, ne?“, šeptla sovička.

„Potřeboval bych raději tak tři nebo čtyři na výběr“, volal páv. „Tak mi tedy pověz: Jak to, že o tohle není postaráno?!“ Páv naklonil hlavu až se jeho peříčková korunka bezmála dotkla peříčkové hrudi sovičky. „A to ty nevíš? Jak to, že to nevíš?“

Sovy přece znají odpověď na všechny otázky, na které se svět ptá!“

„Já jsem ale nevěděla, že tohle je otázka, na kterou se svět ptá“, doznala sovička.

„Hlupáčku, to pak vůbec nejsi sova jak se patří!“, kráknul si páv:

„Tak to se styd' a hled', ať už se klidiš odtud.“ Plná zděšení sovička uletěla.

Našla si skálu s malou jeskyňkou a usadila se tam ve výklenku, aby si odpočinula a popřemýšlela. „Pročpak jen bych se vlastně měla stydět?“, ptala se sama sebe.

„A proč bych měla znát odpověď na všechny otázky, na které se svět ptá?“

A jak může divoká kočka mluvit o Velké Divoké Kočce Všestvořitelce a páv zase o Velkém Pávu Všestvořiteli, když přece všechno stvořila Velká Sova?“

Sluníčko už zapadlo za devátou horu. Na západě se třpytila Večernice a nad vrcholky hor pomalu vystupoval měsíc. Jeho paprsky sahaly až do dutiny v jeskyňce a sovička se z toho stříbrného světla radovala.

„Je čas letět!“, pípнул za jejími zády nějaký hlásek. „Máme to ale pěknoučkou noc! Netopýru Všestvořiteli budiž za to dík!“

Sovička pootočila hlavou a objevila netopýra jak visí hlavou dolů na zdi.

Zadrápl se tam pevně do skály prsty zadních nohou a oběma předními drápkami.

A teď zas trochu roztáhl létací blánu, aby si ji promastil. Jazykem zachytával olejovitou kapalinu, která se vyronila z otvoru nad nosními dírkami a pilně ji rozprostíral po celé pokožce. „Uiuiui, to páchne“, vydala ze sebe sovička.

„Páchne, a silně!“, potvrdil netopýr. „A právě proto nejsem pro tebe k snědku, má milá. Jsi přece sova, že?“ „Ano, ale jen tak malinká, a snad ani ne tak správná, jak se patří...!“ „Ts-ts-ts, sova je prostě sova, a sovy znají odpověď na všechny otázky, na které se svět ptá“, řekl nato netopýr. „A tak i já bych měl otázku, má milá.“

Netopýr se pověsil na kraj výklenku tak, že teď visel sovičce právě před tváří. „Jen se podívej, jak důmyslně jsem vystavěn“, upípnul, „bezvadně vybaven na všechno! I za té nejtemnější noci si své mušky k snědku najdu. To já si na ně křiknu, a když přijde ozvěna, zaletím k nim a drapsnu si je. Jen jedno mě ale trápí: Každým rokem přivedu na svět jen jediné netopýrátko. To můry a moli si nakladou spousty vajíček, nebo třeba za takovou ježčí maminkou se táhne celý průvod ježečků a lišky mají mlád'ata aspoň tři! Pročpak mi Velký Netopýr Všestvořitel dopřává jen jedno jediné děťátko?“ „To ale já nevím“, řekla na to sovička. Netopýr se údivem kýval dopředu a dozadu. „To že nevíš? – Jak tomu mám věřit?“ „Nevím to“, opakovala sovička a smutně zasténala. „Ale kdopak to má vědět, když ne ty?“ „ptal se netopýr smutně. „Třeba se jednoduše při přemýšlení jen málo snažíš, ne? A přijdeš zas, až tě napadne odpověď?“ Sovička hlavou ochotně přikývla. „Tak dobrá“, pípnul netopýr, roztáhl létací blánu a vyletěl do tmy. Jeho svižné, vysoké výkřiky rozkmitávaly vzduch. A po něm přišlo z hlubin jeskyně na řadu ještě mnoho dalších netopýrů. Sovička se dívala za nimi jak se svým trhaným letem mihotají ve svitu měsíce.

Navzdory svému smutku pocítila sovička, že docela vyhladověla. Strávila noc lovem a bleskově shtla rychle své netopýry. Když se nasýtla až k zalknutí, zeptala se myšky, kterou zaslechla dole na zemi cupítat: „Ty myško, tam dole, pověz mi: Která mocná bytost stvořila tebe a všechno?“

Myška po chvíli ze své díry v zemi vypípla: „Velká Myš, kdo jiný? To přeci dobře víš, ty stará vševědko! A proč se vůbec ptáš, tak lstivě? To mě chceš vylákat z díry? Takoví jako jsi ty, nesou vinu za to, že pořád z nás pak někdo chybí. Kdybych tak jen věděla, proč vy, sovy, jste nebyly stvořeny jako býložravci, co žerou trávu!“ „Nebo zrní“, dodala sovička. „Ne, to ne. Zrní patří nám“, pípla ještě daleko tišeji, a pak už zůstala úplně zticha.

Sovička letěla dál a k odpočinku si vybrala vysoký vrchol. „Hu-hu-Húúú, já nejsem žádná Vševědko“, houkala kolem sebe. „Já nevím nic, to vím docela jistě.“

Hluboko dole pod ní se mihl šedivý stín s tlustým zahnutým ocasem. „Nono!“ zavrčel hlas. „Docela malé věděničko, asi tak na tloušťku jednoho vousu by tu už bylo.“ Sovička zakroutila hlavou na všechny strany. „Budu se učit“, zafuněla a usnula.

Když už červánky probleskovaly skrz listy, byla sovička zase svěží a radovala se z červánkového světla. „Copak asi všechno dnes najdu a co se dozvím?“ ptala se u sebe. Roztáhla křídla a neslyšně a rychle přeletěla ranní les směrem k devatero horám. Uviděla, jak pod ní šumí a blyští se potok, a tak se snesla níže. Spatřila lidské obydlí, o kterém vyprávěla divoká kočka. Kolem bylo vše zticha, až na pár slepiček, které si vyhrabávaly v zemi červy. Pod potokem dál však bylo slyšet lidský hlas. Sovička letěla za tím zpěvem a našla ženu jak nabírá vodu.

Sova usedla na keř rybízu a zachroptěla: „Máš krásný hlas, daleko hezčí než je ten můj.“ Žena vzhlédla a smála se. Pak sovičce řekla: „Jen si představ, že by všechny bytosti měly stejné vlastnosti. Cožpak by to potom nebylo na světě nudné? Ty třeba zas vidíš a slyšíš lépe než já, a to vůbec nemluvíme o létání.“ „A pročpak zpíváš?“, zeptala se sovička. „To si chceš bránit hranice svého revíru, vyhrazeného pro tvoji obživu podobně jako to dělá kos?“

„Já si zpívám, aby mi šla práce lépe od ruky“, řekla žena. „A někdy zpívám ke cti Velké Matky Všešťvořitelky.“
„A kde ta bydlíš?“, zeptala se sovička. „Všude“, řekla žena. „Lidské oči ji spatřit nemohou. Slunce, měsíc a hvězdy jsou pouhou ozdobou na jejím plášti...“
„Ale kdybich ti teď třeba vyprávěla“, zašeptala sova, „že ryby v potoce vědí o Velké Rybě Všešťvořitelce, co ty na to?“ „Určitě by to Velkou Matku Všešťvořitelku neranilo“, řekla žena. „Ona má totiž srdce pro všechna stvoření.“
Sovička prudce zatočila hlavou sem a zase tam a přemýšlela.
„A má radost, když zpíváš k její cti?“ „Doufám, že má“, řekla žena. „Já ji taky o mnoho věcí prosím. Aby střecha mé chalupy vydržela ještě hodně roků, aby mé slepičky vyvedly mnoho kuřátek a taky, abychom byli zdraví, moje děti a já...“
„Tak to ty si děláš starosti o věci, které budou zítra, že?“
„Tak to přece dělá každý“, řekla žena. „Viš ty třeba, jestli dnes bude pršet? Já přece chci usušit své prádlo.“ „Vzduch po dešti nevoní“, řekla nato sovička, zaskřehotala na rozloučenou a odletěla podle potoka vzhůru.

Sluníčko svítilo celý den a sovička se koupala v záři paprsků. Dobře se jí přitom přemýšlelo. Zvečera se zas vydala na let k devatero horám. Když už byla noc, spatřila, jak se mezi stromy něco blyští, něco jako zlatá hvězda. Rozletěla se směrem k tomu, co se tam mihotalo a objevila dřevěnou chaloupku.

Paprsky světla vycházely z otvoru ve stěně a lákaly noční můry. I naše sovička byla tím světlem jako očarovaná. Odvažovala se blíž a blíž, až si nakonec sedla na uzoučké bidýlko před otvorem. Hřejivé světýlko se jí zalíbilo tak, že zanotovala soví píseň lásky. Funěla, houkala a vrněla.

„Hele, sovička, a v mém okně“, ozval se hluboký hlas. „Pěkně vítáme!“
Sovička musela zamžourat očima, prve než v tom světle rozeznala i člověka.

Byl to starý muž.

Sovička se zeptala starého muže: „Copak tu děláš?“ „Čtu“, řekl a z povrchu bílého listu odehnal můru. „Den pro mne byl příliš krátký, a tak si čtu ještě dál pod lampou. Je to kniha o velkém Otci Všešťvořiteli. „A kdepak ten Všešťvořitel bydlíš?“, zeptala se sovička? „Všude“, odpověděl starý muž. „V nebeském království, které mé oči ještě nemohou vidět a pak v srdcích všech lidí.“ „A to ho taky prosíš za příští den?“ ptala se sovička. „Toť se ví“, řekl ten starý muž. „Ale ještě víc ho prosím za čas, který minul. Bylo toho v mém životě tolik, že to před jeho očima neobstojí. A to mě moc tíží.“ „A co kdybich ti teď začala vyprávět“, zašeptala sovička, „že noční můry znají Velkou Můru Všešťvořitelku...“ Starý muž se soucitně zasmál. „A jak jinak by si taky mohly Velkého Otce představit?“ „Snad jako Velkou Matku, podobně jako ta žena u potoka?“

Starý muž sraštil čelo.

„Té už jsem se něco o Velkém Otci navyprávěl, bylo to ale marné, jak mi tvá otázka prozrazuje. Ale já doufám, že jednoho dne ta žena pozná, co je správné.“
„A bolí to Velkého Otce, když mu ta žena říká Velká Matka?“, zeptala se sovička. Starý muž dlouho přemýšlel. „To je ale divná otázka...já myslím, že ne. Velký Otec je dobrotivý. Spíše se bojím, že to trochu bolí mně samého, jeho věrného služebníka...“ „Však už si s tím nezatěžuj srdce“, tiše pověděla sovička, zašeptala cos na rozloučenou a byla ta tam.

Příštího rána přiletěla sovička opět k potoku. Tentokrát už tam nepotkala ženu, ale zato tam bylo dítě. Sedělo na břehu, kočku v klíně, nohama se cachtalo ve vodě a pozorovalo ryby. Slunce svítilo na dítě a na kočku a na vodu a na kameny i na trávu.

Sovička se tichounce snesla na pařez. Svýma čipernýma očima mohla vše pozorovat i z dálky: Jak dítě hladilo kočku, i jak kočka samým vískáním jen spokojeně mručela, že dokonce i na ryby zapomněla. A viděla i vlnky, jak se blyští. Sovička se z toho všeho radovala.

Zdalipak dítě vůbec znalo jméno toho Báječného Všepůvodce, který nad tím vším dával svítit slunci? Snad to dítě ani žádné takové jméno neznalo. Sedělo si tu právě teď, v téhle své miloučné chvíli, která právě byla. Tak to i sovička úplně a docela cítila.

Ani zítřek, ani pozítřek tu nestrašily, vůbec nebyly tak důležité.

A včerejšek i předvčerejšek zapadaly někam do minulosti a taky neměly žádnou důležitost.

Sovička se prudce porozhlédla na všechny strany a vzpomněla na všechna ta jména, která slyšela Báječnému Všepůvodci dávat: „Velká Sova Všestvořitelka, Velká Divoká Kočka Všestvořitelka, Velký Páv Všestvořitel, Velký Netopýr Všestvořitel, Velká Myš Všestvořitelka, Velká Matka Všestvořitelka, Velký Otec Všestvořitel – těm všem by se dalo říkat Velké Tajemství, které je tu stále právě teď“ zasykla si sovička.

Kočka pootevřela jedno oko a blýskla s ním k sovičce.

„A pročpak by ne“, umňoukla líně.

A když slunce zapadlo, letěla sovička zpátky do lesa. Rozhlédla se, kde je myší díra, a když ji našla zahoukla do ní: „Hu-Hu-Húú! Všechno živé žije z živého! A taky vaše zrníčka mají v sobě životní sílu!“

A jak letěla dál, potkal ji netopýr. „Jak dobře to letíš,“ řekla sovička pochvalně. „To kdybys musel v těle nosit víc než jedno děťátko, byl bys pro své létací blány moc těžký.“

„Možná,“ přizvukoval netopýr.

Sovička přelétla nad obývacím stromem pro páva. „Ubožáček,“ pomyslela si.

„Patří to sice k těm kdákavcům, stejně jako slepice, a přece by pro sebe chtěl víc než jeden obývací strom.“ A letěla dál a uviděla divokou kočku, jak leží na číhané na široké větvi. Oči jí zaplály, když sovičku spatřila. „Tak co, už jsi zmoudřela?“ vyprskla na ni. „Ještě moc ne, jsem ještě malinká a tak se učím,“ zasykla sovička s potěšením. „Ostatně, já jsem ale viděla kočku, která se nechala hladit. Dokonce ani ryby v potoce ji nevytlákal z klína holčičky, která ji chovala.

Neslýchané,“ vyprskla divoká kočka.

„Cožpak by to nebylo nudné, kdyby všechna stvoření byla úplně stejná a stejně i cítila?“ zeptala se sovička. „A vůbec, není to vlastně dobré, že to Veliké Tajemství, kterému říkáš Velká Divoká Kočka Všestvořitelka, dopouští, aby tu bylo hodně moc možností?“

Divoká kočka na to mlčela a sovička letěla dál.

Až konečně navštívila také své rodiče na stromě, který byl jejím domovem.

A soví rodiče zachrčeli na přivítanou: „Hodně tě toho naučila Velká Sova Všestvořitelka?“ „To ano“, odpověděla sovička klidně. „A od nynějška o tom budu vám i všem stvořením vyprávět.“

„To udělej, dítě,“ zafuněla soví maminka.

A soví tatínek dodal: „Jen s lidmi to budeš mít těžké. Ti tak málo jednomu věří.“ Sovička zavrtěla hlavou. „Poletím tak dlouho, dokud nenajdu jednoho, který mi uvěří“, zavřeštěla.